

УДК 728.1

к. арх. Книш В.І.,
ucimm.knysh@gmail.com, orcid.org/0000-0002-1256-719X,
к. арх., професор Яблонська Г.Д.
yablonskaya.a@gmail.com, orcid.org/0000-0003-1039-259X,
Київський національний університет будівництва і архітектури

МЕТОДИЧНЕ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЕКТУВАННЯ, ЯК СТРАТЕГІЧНО – ТАКТИЧНИЙ ЗАСІБ МАТЕРІАЛІЗАЦІЇ АРХІТЕКТУРИ

Розглядаються проблеми та задачі, що стосуються творення архітектурних об'єктів, в тому числі багатоквартирного житла, вирішення яких потребує розробки стратегії архітектурного проектування в цілому та удосконалення тактичних дій, що до її практичної реалізації в сучасних умовах України. Надано аналіз низки сучасних методик організації та проектування, застосування яких можуть удосконалити архітектурні рішення та вивести українську архітектуру на рівень розвинутих країн світу.

Ключові слова: інвестиційно-архітектурні проекти, піраміда базових потреб, алгоритми архітектурного проектування, стратегія та тактика творення архітектури, методика AIDA, «фундаментальний метод проектування», евристичні методи, універсальні моделі управління, метод шаблонів, гнучка єдина архітектурно-будівельна система, динамічна просторова структура громадської будівлі, структуралістський підхід, сценарний підхід, архітектурні об'єкти як «відкриті структури», «прагматично утопічна архітектура», параметричні методики, динамічне середовище, співучасть мешканців.

Сучасний світ завдяки над інтенсивному розвитку інноваційних технологій у проектуванні і будівництві, інформатики і інженерії, а також інших сферах, які причетні до матеріалізації майбутнього, приблизно на переломі другого тисячоліття від Р.Х., перейшов своєрідний рубікон стримання архітектури. Саме стримання, у сенсі перетнутої цивілізацією межі, за якою у плані матеріалізації архітектури, так би мовити, майже нічого не є не можливим. Якщо, із приводу цього, у когось ще є сумніви, варто поглянути лише на те, яким чином розвивається за останні десятиліття сучасна архітектура чи те, що надзвичайне вже побудовано, а також на те, що за рік, два або трохи більше прикрасить сотні міст по усьому світі. Для цього достатньо погортати сторінки декількох архітектурних альманахів, в яких надруковані

останні досягнення у галузі розвитку сучасної архітектури, а також перспективах на майбутнє.

Тим більш, це очевидно з огляду на потенціал накопичених надлишків капіталу. Тих, які, поки що, інвестиційно не задіяні, але потребують фінансового обертання задля його збереження і примноження попри інфляцію і розбалансованість платіжних систем, що нині визнані світом. Себто того капіталу, який стимулює рух у майбутнє в усіх іпостасях реалізації інвестиційно-архітектурних проєктів. Від масового задовольняння споживчого попиту на багатоквартирне житло (БЖ), до будівництва, так би мовити; «двигунів прогресу» на кшталт унікальних споруд, будівель, комплексів і цілих містоутворень. Унікальних, з огляду на реалізацію найбільш амбітних постановочних сценаріїв формоутворення середовища громадського співіснування. Штучне створення, якого подекуди потребує використання так званих «захмарних технологій», розробка яких, стимулює інноваційно-інтелектуально-технічний прогрес суспільства.

Визнаний таким чином діапазон від будівництва нерухомості, у звичайному, розумінні, до матеріалізації об'єктів, за межами традиційного уявлення про архітектуру, у проміжній частині має над широке різноманіття проявів. Різноманіття, бо не всі можуть або хочуть жити однаково. Тим більш, коли мова йде про житлову нерухомість, яка є основою життєзабезпечення. Тому діапазон розбіжностей попиту на житло буде завжди у широкому спектрі споживчих пріоритетів. Від найпростішого типу житла для малозабезпечених і, аж до того, яке перевищує будь яку реалістичну уяву про потреби сучасної людини. Дивлячись на те, що майже кожній людині притаманна «статусність» самовизначення, як най менш, з огляду на власне житло. Принаймні, в контексті теоретичної парадигми Абрагама Маслоу [1], який ще на початку 40-х років ХХ ст., розробив модель ієрархічного задовільнення потреб людини, так звану «піраміду потреб».

Маслоу виділив декілька рівнів базових потреб: фізіологічні (голод, спрага, статевий потяг та ін.); екзистенційні (безпека існування, комфорт, сталість умов життя); соціальні (соціальні зв'язки, спілкування, прихильність, турбота про інше і увагу до себе, спільна діяльність); престижні (самоповага, повага з боку інших, визнання, досягнення успіху і високої оцінки, службове зростання); духовні (пізнання, самоактуалізація, самовираження, самоідентифікація). Треба зауважити, що Маслоу ніколи не малював цієї піраміди, так як вважав, що ієрархія потреб не є фіксованою, і залежить від індивідуальних особистостей конкретної людини.

У міру задоволення нижчих потреб, все більш актуальними стають потреби більш високого рівня, але це ніяк не означає, що місце попередньої

потреби займає нова, тільки тоді, коли нижча задоволена повністю. Також потреби не перебувають в нерозривній послідовності і не мають фіксованих положень, як це показано на рис.1. Така закономірність має місце як найбільш умовно ймовірна, у різних людей переваги в потребах може варіюватися.

Рис. 1. Варіант «піраміди потреб»

Піраміда задоволення потреб є базою для створення моделей сучасного житла. На разі віддзеркалення зростання потреб щодо житлозабезпечення, ще й у багатофакторному урізноманітненні споживчих пріоритетів, вимальовується доволі «перевантажена» картина. Зображення, що об'єднує на полотні сотні «сюжетів», які наче чимось схожі, але і відрізняються один від одного. Схожі лише за

функціональним призначенням у сенсі масово визнаного засобу для мешкання, а відмінні з огляду на те, для кого воно призначене. Себто на різноманітний адресний попит потенціального споживача, його житловий досвід, уклад мешкання, рівень освіти та культури, соціальний статус, прискіпливості, схильності, шляхетність, родинні, соціальні, релігійні традиції існування і таке інше, а також, що не є останнім, на його купівельну спроможність. І не тільки подібні фактори за для задоволення тих чи інших груп споживачів житлом впливають на урізноманітнення засобів архітектурного вирішення даної проблеми.

Це підіймає питання про взаємозалежність життєздатності системи «Багатоквартирне житло», його різноманітності та економічного, політичного та культурного стану суспільства у цілому [2,3].

Безумовно, існують безліч факторів, що впливають на формування БЖ з огляду на місце його розташування, геологічні та кліматичні умови і таке ін., навіть начебто чогось незначного, що потребує уваги у проектуванні. Себто процесі, що послідовно налаштовані на матеріалізацію житла - від опанування інвестиційно наміченої мети майбутнього проекту, визначення його архітектурного наповнення, розробки документації, і аж до здачі БЖ до експлуатації конкретним споживачам.

Багатофакторне урахування, при цьому потребує максимально можливого виявлення, у тому числі, і прихованих проблем ще до початку проектування. Воно потрібне при розробці стратегії для ефективного здобуття результату на

кшталт меншим коштом чи витратами часу. У технічному та технологічному сенсі сучасні процеси проектування житла у деяких країнах світу, наприклад: Франції, Нідерландах, Іспанії, Швеції та ін., певним чином органічно гармонізовані, а також організаційно структуровані і саморегулятивно упорядковані. Слід зазначити, що принаймні, славнозвісної «житлової проблеми» в них або не існує, або вона доволі успішно вирішується. Проектування і будівництво БЖ, у сучасних реаліях цих країн, нагадує відпрацьований механізм, що діє по чітко визначеному плану, який дозволяє без особливих затримок, наче на конвеєрі, матеріалізувати майбутнє. Саме те, що відповідає потребам різних верств населення, у широкому діапазоні купівельно-спроможного попиту.

Треба зазначити, що архітектурне проектування на відміну творення чогось іншого із матеріальної сфери виробництва дещо відрізняється. Але чим? Лише вихідними даними і аналітикою їх опанування та, можливо ще, специфікою супроводу творення і розробки документації. Не зупиняючись на двох останніх відмінностях, фактично специфікою перетворення інвестиційних намірів у архітектурне їх втілення, але із цілковитим урахуванням навіть найменших ускладнень щодо подальшої реалізації проекту. Себто тим, що для кожного виду проектування є чітко сформульованим завданням, або попередньо-розрахованою і певним чином представленою проектною моделлю, яка потребує подальшого інженерного осмислення і підготовки технічної, а також технологічної документації для подальшого розроблення та постановки на виробництво. Цілковито очевидно, що подібно до створення дизайнерських проектів, стадія перетворення інвестиційно-архітектурних намірів у архітектурно-інвестиційний прогноз майбутнього має спільні риси, у постановочних сюжетах творення майбутнього. За змістом, в контексті визначення того, задля чого «затівається» новий архітектурно-інвестиційний проект, а також того, що буде необхідним передбачити для оптимальної його реалізації.

Прогноз, у сенсі створеної візуальної моделі майбутнього із солідним додатком розрахованих техніко-економічних показників і девелоперських обґрунтувань. Об'єм, який здатен переконати усіх зацікавлених у доцільності і реалістичності щодо його реалізації. Далі, це «справа техніки» у визначеному десятиліттями процесі «проекто-творення» у парадигмі сучасного інформативно та інноваційно організованого супроводу процесів розробки документації та перспективах його технологічного удосконалення. Тим більш, зважаючи на суцільну спеціалізацію, - від проектування інженерних мереж і конструктивних рішень, до розробки допоміжних технологій чи окремих виробів, які можуть знадобитися у будівництві. При найме, зважаючи на

потужні можливості сучасних систем координації і інтеграції проектування. Координації, що дозволяє об'єднати зусилля різних за фахом проектувальників не тільки десь територіально згуртованих, але і на рівні транс-континентальної інтеграції провідних фірм, чи визнаних авторитетів. Саме тих зусиль, які об'єднуються, з метою здобуття нової архітектурної якості, яка, не тільки «шокує» чи приваблює зовнішнім та внутрішнім виглядом, але ще й втілює надсучасні інженерно-технічні і технологічні інновації «руками» найкращих представників навколо архітектурного профілю. Тому подібні фахові об'єднання, як правило, завжди красномовно свідчать про високопрофесійну значимість спеціалізації, у координованій інтеграції сучасного творення архітектури. В об'єктах, до проектування яких залучаються десятки розкиданих по світу різнофахових проектних фірм під проводом єдиного координатора. Себто визначеної корпорації, холдингу чи інших центрів, управління, які перетворюють інноваційні задуми, чи бізнес-плани у матеріалізацію проекту майбутнього. І, в першу чергу, його архітектури, творення якої потребує значних інтелектуальних зусиль, творчої наснаги, аналітично-професійного креативу. При тому, що її, так би мовити, розкручення «під куполом» сфери сторонніх впливів, обмежень і протиріч, які тиснуть з усіх боків, поки що не дуже піддається формальній оптимізації. На кшталт, майже доведеного до автоматизму проектування, на стадії розробки робочої документації. Тому, в арсеналі архітектора-проектувальника «з нуля» залишається лише мозок, інтелект, талант, здобуті роками навички і таке інше. Майже все те, що мали колись колеги, які творили, ще у недалекому минулому. На разі якщо не зважати на інноваційне удосконалення інструментарію та інформаційних і віртуальних технологій у проектуванні, а також сучасному інформаційному просторі. Для більшої частини архітекторів, як правило, даного арсеналу достатньо. Мабуть окрім різних методик, які застосовують проектувальники заради удосконалення організаційних процесів, покращення алгоритмів архітектурного проектування, а також всього того, що здатне спростити чи допомогти вирішенню нагальних проблем на кшталт тих, коли справа зайшла у глухий кут, або виникла загроза реалізації інвестиційних намірів, соціального замовлення та взагалі матеріалізації певного архітектурного проекту.

Напевно тут знадобляться науково визначені рекомендації, експертне оцінювання, мозкова атака або інші методи для подолання проблем, що виникають, задля винайдення виходу із складної ситуації.

Треба зазначити, що процес проектування, як такий, завжди здійснюється за певними методиками, не зважаючи на те, чи усвідомлені вони чи ні. При цьому, процес творення архітектурного об'єкту, в тому числі БЖ

складається з організаційних, законодавчих, економічних, соціальних, технологічних, екологічних, естетичних та ін. складових. Кожна з цих складових має свої загальні чи локальні методики вирішення, що в сумі дають певний результат.

Але перед тим як перейти до з'ясування, які методики можуть застосовуватися задля вирішення вище означених завдань, треба усвідомити деякі питання що стосуються стратегії та тактики архітектурного проектування, в тому числі і БЖ.

Стратегія створення БЖ, на наш погляд, уявляє собою план, який, як правило, охоплює достатньо великий проміжок часу, і має, в сучасних реаліях, певні, як передумови, так і невизначеності. Побудова стратегії створення БЖ повинна включати варіативність, яка уможливорює досягнення основної мети чи цілі. Також вона складається із низки правил, алгоритмів та прийомів для прийняття рішень, які використовуються у визначенні напрямків архітектурної діяльності на загальному рівні. Успішна стратегія, як план дій, у архітектурному проектуванні повинна передбачати «місце для маневру» у ситуаціях, коли це потрібно. Тобто, необхідно зберігати можливість локально змінювати фрагмент загально визначеного плану, а також певним корегуванням реагувати на впливовість тих чи інших умов, що заважають його здійсненню. Стратегію, також, можна представити у вигляді певного шаблону проектування, що має набір взаємозамінних алгоритмів вирішення, дій. Якщо перше рішення не підходить, то маємо друге, яке буде більш прийнятним для досягнення мети з мінімізованими втратами. Стратегія повинна надавати можливість використання різних варіантів алгоритмів чи поведінки, вносити зміни на різних стадіях проектування в режимі реального часу [4].

Варто зазначити, що існують різні види стратегій: лінійні, розгалужені, циклічні, технологічні та ін. Наприклад, лінійні стратегії застосовуються як засоби взаємопов'язаних послідовних дій, в яких кожна залежить від результату попередньої, але не залежить від результатів наступних кроків. Розгалужені стратегії дозволяють здійснювати багатоваріантне і альтернативне проектування, включаючи поетапне співставлення певної кількості варіантів проектів, що розвиваються незалежно один від одного. Це надає можливість взаємодоповнювати проектні моделі. Циклічні - дають змогу повертатися, у процесі проектування, безпосередньо до одного з попередніх його етапів. У технологічні стратегії, які застосовуються у архітектурному проектуванні, закладені ті принципи, що дозволяють змінювати процеси в залежності від конкретно-проектної ситуації. На кшталт, деякої невизначеності на полі вирішення проблем проектного впливу повинна бути передбачена можливість

вибору стратегії випадкового пошуку, що характеризується відсутністю будь-якого однозначного і чітко визначеного плану розробки проектних рішень.

Але основним при формуванні загальної стратегії проектування є те, що проект повинен відповідати певним принципам, які, в решті решт, забезпечать його потенційну успішність, а саме: однозначність, необхідність, повноту, несуперечливість, оптимальність. На сьогодні існують багато методів, як загальнонаукових, так і локально-спеціалізованих, які застосовуються для методичного забезпечення стратегії архітектурного проектування з огляду на різнорівневу складність та об'єм того, що проектується. При цьому загальна стратегія, також, потребує успішного проведення низки тактичних дій, або сукупності прийомів та засобів виконання певних оперативних заходів, які здійснюються при виконанні покрокових конкретизованих завдань, що супроводжують процес проектування до його завершення.

Починаючи з 60-х років ХХ ст. та по наш час у світі створено багато методик задля удосконалення процесів проектування та творення дизайну по ефективній організації, менеджменту, оцінки якості проектних рішень, а також виходу із кризових ситуацій та ін. Доволі ефективно спрацьовують ті методики, які застосовуються у творчої діяльності в цілому, а також архітектурному проектуванні із врахуванням його містобудівної, архітектурно-планувальної та інших специфік, а також, при акцентуванні проектного завдання на його соціальну і інвестиційну компоненту. Багато з методик успішно довготривало використовуються, інші незаслужено забуті, а деякі втратили свою актуальність і ефективність або застосовуються лише по інерції.

Нижче наведено аналіз низки методик, які представляють певний інтерес для застосування у соціальних, політичних, правових та інвестиційних реаліях архітектурного розвитку України.

Перш за все варто звернути увагу на класичні фундаментальні роботи, що стали основою для подальшого методичного удосконалення проектування.

На кшталт дослідження Дж. К. Джонса [5], який найбільш повно проаналізував палітру засобів удосконалення проектування, що існували у 60 - 70 роках ХХ ст. Даний автор зібрав і систематизував методи, які в ті часи мали універсальний характер задля застосування в самих різних областях творчої діяльності - архітектурному і інженерному проектуванні, художньому конструюванні, соціальному і економічному прогнозуванні та ін. Дж. К. Джонс виділив, охарактеризував 35 методів проектування, структуруючи їх певними чином. За допомогою методів, що були об'єднані в окрему категорію на основі критерію «Ефективність», можна здобути більш цінні результати, ніж ті, які отримані традиційно, на кшталт, методом «здорового глузду», на разі вирішення незвичної проблеми. Це методи мозкового штурму, трансформації

системи, проектування нових функцій, проекто-творення нововведень шляхом зміщення кордонів та ін. Критерій «Відповідність», той, що об'єднує методи, які відносяться до видів діяльності проектувальника - дивергенції, трансформації і конвергенції. При цьому використовується пошук та аналіз літературних та інформаційних джерел, анкетне опитування, вартісний аналіз. Критерій «Зручність», той, який задовольняється проектуванням системи «людина-машина», пошуком кордонів, оцінкою надійності та ін. За критерієм «Популярність», згруповані методи, які вирішують проблеми управління, збуту і, в решті решт, завданням на проектування. За критерієм «Критика» згруповані такі методи, що визначають стратегію упорядкованого пошуку, а також, дослідження структури проблеми за допомогою визначених компонентів, ранжування, зважування та ін.

Робота Дж. К. Джонса заклала основи осмислення і творення різноманітних методик в області організації, управління і проектування архітектурних об'єктів різних рівнів складності.

Окреме місце займає методика, яка була запропонована Джоном Лакменом [6], в якій проектування визначається як процес прийняття рішень, де загальна проблема ділиться на підзадачі або рівні. На кожному рівні визначаються етапи проведення аналізу, синтезу та оцінки. Труднощі, із цим пов'язані при прийнятті взаємозалежних рішень, наведені даним автором із посиланням на деякі спроби інших знайти систематичні методи надання допомоги проектантам. Взаємозалежність, при цьому, між рішеннями Дж. Лакмен представив графіком із певного набору дуг і вузлів. Введена ним методика, відома у якості аналізу взаємопов'язаних областей щодо прийняття рішень (AIDA). На разі її використання є можливим здобуття визначеної кількості рішень у їх формоутворенні, але, якщо ще доступні критерії вибору, її також можливо використовувати у пошуку оптимальних рішень.

Варто також зупинитися на, так званих, евристичних методах, які базуються на прийомах і методичних правилах у науковій та творчій діяльності, що приводять до мети в умовах певної невизначеності. Вони уявляють собою системи принципів і правил, що задають найбільшу імовірність результативності стратегії і тактики у творчій діяльності, яка стимулює інтуїтивне мислення та генерування нових ідей і, може підвищувати ефективність вирішення складних творчих завдань.

Існує «фундаментальний метод проектування» Є. Метчетта [7,8], мета навчити проектувальника розуміти і контролювати власний образ думок і більш точно співвідносити його з усіма аспектами проектної ситуації. Е. Метчетт вважає дуже важливим вміння бачити процес вирішення завдання як би з боку, бо це надає можливості своєчасно коригувати стратегію пошуку ефективних

проектних рішень. Для цього автор даного методу пропонує ряд прийомів, а саме: - застосування "режимів мислення" (мислення стратегічними схемами, в паралельних площинах, з кількох точок зору, а також "образами", з огляду на основні елементи); - розробку мови, яка надає можливість "мислити про мислення"; - необхідності придушення самокритичності задля розширення межі творчої фантазії; - доцільність самоконтролю і самоналаштованості на окремих етапах проектного процесу. І все це з наголосом на особистий досвід, інтуїцію і розумові здібності. Метод не передбачає проведення наукових досліджень і випробувань для зменшення ступеня невизначеності, але у ньому широко застосовується пошук потрібної для проектування інформації, який відбувається на кількох стадіях. А саме у проектуванні при виявленні і вирішенні конфліктів в багатовимірних ситуаціях, яке враховує закономірності історично-технологічного розвитку, з метою отримання прогресивних ідей і конструкції уможливленним засобом. При цьому Є. Метчетт певну увагу приділяє також і елементам раціонального мислення, на кшталт, контрольним перелікам питань, графічній інтерпретації процесу пошуку і мислення та ін.

С.К. Саркісов. [9] запропонував евристичні методи для архітектурного проектування як такі, що враховують асоціативне мислення та інтуїцію, з метою подолання психологічної інерції, а також припускають створення особистого фонду прийомів, на кшталт неології, аналогії, ендоморфізму, метафори, екзотерії, інтеграції, еkleктики, синкретизму, фрагментації, гіперболи, інверсії, адаптації, трансформації та ін.

В процесі архітектурної діяльності даний автор пропонує використовувати методи «мозкового штурму», колективного пошуку оригінальних ідей, евристичних питань, «морфологічного аналізу», вільних асоціацій, інверсії, емпатії, синектики, організованих стратегій тощо, що іноді дає позитивний результат та мінімізує витрати часу, коштів і сил для вирішення творчої чи кризової проблеми.

Менеджмент процесу проектування також може вирішуватись за допомогою спеціальних методик, що базуються на універсальній моделі управління Стаффорда Біра [10, 11]. Дані методики включають напрацьовані кібернетикою інструменти управління різноманітністю будь-яких гомеостатичних систем, в тому числі і в архітектурній діяльності. С. Бір розробив формалізовану модель складної життєздатної системи, яка, теж складається із подібних до неї життєздатних підсистем, що самостійно здійснюють специфічні функції. Модель вирішує завдання підвищення якості управління задля ефективного функціонування будь якої фірми чи організації. Вона складається з п'ять блоків у якій система 1 виконують функцію виробничих підрозділів (відділ по відношенню до компанії або галузь по

відношенню до економіки в державі). Система 2 виділена для координації між підрозділами системи 1. Система 3 відповідає за управління поточною діяльністю, у супротив система 4, яка управляє розвитком. Тому між системами 3 та 4 завжди має місце конфлікт щодо вирішення дилеми між витратами або інвестуванням вирішення поточних проблем чи фінансуванням інноваційного розвитку. Система 5, при цьому забезпечує рівновагу між розвитком та поточною діяльністю, задля збереження гомеостазу та життєздатності усіх п'яти блоків в цілому. Вона забезпечує зв'язок з метасистемою і відповідальна за самоідентифікацію власної життєздатності.

До класичних робіт в галузі методичного забезпечення архітектурного проектування безумовно відноситься праця Б.Г. Бархіна [12], в якій наведено декілька загальнозживаних методик, а саме: - комплексний метод проектування, - принцип проектування об'єкта як системи; - метод проблемного проектування.

Комплексний метод включає в себе: - застосування принципів і загальних знань; - поєднання теорії та типології архітектури з проектуванням; - відбір і застосування нових рішень з інженерії та конструювання; - використання даних по соціології, кліматології, гігієни, охорони середовища. Ступінь єдності всього вище перерахованого сприяє підвищенню якості архітектурного рішення, що приймаються у проектуванні.

Системний метод або метод структурного аналізу розглядає архітектурний об'єкт як систему, де її елементи взаємозалежні і узгоджені між собою. Такий зв'язок можна вважати, як структуру, що має ряд ознак, таких як: відкритість, ієрархічність, а також можливість ділитися на підсистеми. Даний підхід виявляє взаємозв'язок об'єкта із оточуючим контекстом.

Метод проблемного проектування вимагає від архітектора глибокого розумового процесу для виявлення прогалин у власних знаннях, а також того, через що виникла та чи інша проблема, і як заповнити відсутність інформації для пошуку нового засобу розв'язання проблемної ситуації. Запропонований таким чином метод активізує розумову діяльність і дозволяє виявляти, а також долати неповноту знань. Його сутність полягає в уточнених загальних завдань для проектування за рахунок введення додаткових вимог і обмежень, а також залучення суміжної інформації або вихідних даних.

Останнім часом відродилася зацікавленість до методики проектування, яка базується на методі шаблонів (патернів) Крістофера Александера [13,14], що вплинув на розробку варіативних мов програмування, а також на модульне та об'єктно-орієнтоване програмування та ін. Основною ідеєю даної методики є здобуття якості запроєктованої будівлі яку складно цілковито описати, але можна, так би мовити, визначити сумою окремо виділених простих рішень

(шаблонів), комбінація яких буде сприяти цьому. Шаблони (елементи та зв'язки) у даній методиці використовується для вирішення тієї чи іншої архітектурної проблеми, які часто виникають у певних контекстах на практиці. Тому вони повинні відповідати ряду вимог, щодо: - здатності вирішувати проблему; - наявності перевіреної доктрини, яка ґрунтується на реальному проектуванні; - можливості виходити за рамки очевидного і "прозорого"; - здатності затягувати користувача до суті процесу проектування; - виявлення глибинних структур і механізмів цілковито проаналізованої системи. За допомогою шаблонів також можна вирішувати задачі розвитку архітектурної системи на різних рівнях складності для підвищення її споживчої якості. Шаблон з одного боку описує будь-яку загальну ситуацію, а з іншого містить традиційно-визначене рішення проблем, що трапляються. Будь-яке проектування повинно починатися з простого формулювання проблеми та наступно-покрокової її деталізації за допомогою залучення до формулювання додатково знайденої інформації. Важливим є то, що починати роботу необхідно з аналізу загальної картини, Після чого її поетапно деталізувати.

Застосування шаблонів у проектуванні, надає змогу осмислити завдання на різних стадіях його конкретизації. Кожен шаблон здатен додати свіжої інформації до попередньо накопиченої. Даний метод вчить проектувати але виходячи з контексту, а не малоефективними спробами поєднати у ціле окремі деталі, які були попередньо ідентифіковані в проблемній області.

Кожен крок сприймається творцем як послідовне перетворення, але те, яке зберігає структуру, що містить у собі достатню кількість технічних і соціальних характеристик із контексту. На разі виходить так, що проект здатен формуватися фактично самостійно. Архітектор лише супроводжує цей процес і направляє руслом його цілковитої реалізації. У процесі прийняття рішень недосконалість усіх альтернативних варіантів набуває очевидності, яка дозволяє учасникам розуміти ситуацію із середини і усвідомлювати ступінь адекватності проміжних та кінцево прийнятого рішення. На разі проектувальник зупиняється не на тому, що "добре або красиве", а на тому, що буде найбільш відповідати життєвим потребам тих, кому належить поспіль існувати у реалізованому об'єкті. Кр. Александер вважає, що саме суспільство найкращим чином усвідомлює власні потреби співіснування у певних архітектурних спорудах, тому цілком доречним є участь майбутніх мешканців у проектуванні. Використання шаблонів, при цьому, дозволяє ефективно організувати їх співбесіди на основі створених для предметного обговорення аналогів. Саме тих, які постійно повинні удосконалюватися розробниками задля відведення діалогу від абстрактності і невизначеності.

Не втратили певної актуальності методологічні дослідження у напрямку пошуку універсальних структур архітектурних об'єктів створених за принципом гнучкості та здатності до трансформування, що в свій час проводили В.І. Єжов, В.А. Абизов, В.В. Куцевич, О.С. Слепцов та ін. Пошуки універсальності виходили з позицій створення типових елементів не на рівні окремих проектів будівель, а на рівні об'ємно-просторових чарунок чи конструктивних елементів, що дозволяло «в рамках» індустріального виробництва, формувати різноманітні проектні рішення.

В.І. Єжовим [15] була створена методика проектування громадських будівель з уніфікованих структурно- функціональних елементів у межах гнучкої єдиної архітектурно-будівельної системи. У даній методиці були застосовані принципи використання відкритих конструктивних систем, які надавали певну свободу у виборі архітектурно-планувальних та об'ємно-композиційних рішень, а також комплексно охоплюють усі типи громадських будівель. За задумом В. Єжова, це дозволяло в процесі проектування створювати, як окремі типи будівель та споруд, так і багатофункціональні комплекси. При найми формувати типізовані та уніфіковані структурні функціональні елементи, на основі яких можливо було здійснювати багатоваріантне проектування із зміненням функціонального призначення блоків для подальшого розширення будівель та комплексів.

В.А. Абизов та В.В. Куцевич [16] виявили принципи гнучкого планування громадських будівель, а також прийоми архітектурно-планувальної організації об'єктів громадського призначення та формування динамічної просторової структури громадської будівлі. Понад з цим, вони з'ясували три засоби адаптації громадських будівель у відповідності до змінення вимог та умов їх експлуатації, а саме: - на разі універсального (багатофункціонального) використання приміщень та просторів будівлі; - внутрішнього перепланування та трансформації приміщень; - перспективного розширення будівель з поетапним вводом нових будівельних об'ємів.

О.С. Слепцов [17] розробив методику проектування відкритих архітектурно-конструктивних систем цивільних будівель, основною тезою якої є те, що індустріальне будівництво може і повинно бути індивідуальним. Шлях до цього автор вбачав у впровадженні відкритих конструктивних систем, які б могли розвиватись у напрямку універсальності, за допомогою таких прийомів як: вільне планування, трансформація приміщень, розвиток будівель на перспективу та ін.

Існують багато методик проектування, що базуються на структуралістському підході, теоретичним підґрунтя якого було закладено ще у середини ХХ ст. На сьогоднішній день ідеї структуралізму розвиваються у

відповідності з сучасною архітектурною теорією. Вони ефективно працюють у проектуванні архітектурних соціально-орієнтованих об'єктів масового використання, наприклад, навчальних закладів, колективного житла та ін.

«Командою 10» [18] в основу розробленою нею методики була закладена ідея, що «побудовані структури, повинні за формою відповідати соціальним структурам», тобто ґрунтуватися на дослідженнях щоденного використання мешканцями архітектурного середовища. При цьому, проектування повинне базуватися не на усереднених стандартизованих параметрах, а як це відбувається у реальному існуванні людей, на основі моделювання їх поведінки у визначеній громадою оточенні. Таким чином, порядок елементів внутрішньої структури будівлі має відображати актуальні форми людської поведінки, які можна представити у вигляді певних архетипів (первинних форм) чи «архіформ», які будуть основою для окремих просторових модулів, з яких і буде формуватися загальна структура архітектурного об'єкту.

Г. Херцбергер [19] «відмовляє» архітектору щодо творення завершених рішень організації простору. Замість цього пропонує лише каркас, який надасть змогу майбутнім користувачам самовладно визначати те, яким чином це потрібно зробити та організувати життя у цьому просторі. Розроблена ним методика заснована на ряді фундаментально важливих концепцій на перетині архітектури та соціології, а саме: «приватного і публічного», «порога» або «проміжку», «структури та інтерпретації (заповнення)», «гнучкості» і «полівалентності», «артикуляції», «відокремленості і відкритості». В рамках цієї методики їм було успішно реалізовано близько 90 проектів.

Певний інтерес представляє також методика «опор» і «заповнення» Н.Дж. Хабракена [20], в основу якої було закладені принципи співучасті проектувальників та мешканців, а також динамічної взаємодії індустріалізації та уніфікації з одного боку та індивідуальних рішень майбутніх мешканців з іншого. Дана методика була розроблена з метою створення різноманітного, індивідуалізованого, гнучкого колективного БЖ, що адаптується під потреби людей.

Житлова архітектура вимагає змін у часі, себто такого структурування, яке дозволяло внесення подібних змін можливим, що передбачає єдині цінності для мешканців і архітектора для забезпечення самоідентифікації. А, понад усього, розподіл проектної відповідальності між суспільством, архітектором і мешканцем задля забезпечення «тонкого» доведення житлових об'єктів до певного рівня досконалості.

По суті запропонованого, індустріальне виробництво повинне безпосередньо взаємодіяти із споживачем. Для цього необхідно розділити будівництво БЖ на два основних етапи. Перший, це спорудження

конструктивних і інфраструктурних підтримок (supports), які являються штучно- просторовим ресурсом. Другий - кероване користувачем заповнення цих структур (infill). Природно, що до відносно стабільних підтримуючих структур належать фундаменти, конструкції сходів і основні позаквартирні інженерні системи. А до, так званих, змінних, ті, що по волі самих мешканців є елементами заповнення: перегородки, кухонне та сантехнічне обладнання, внутрішньоквартирні інженерні мережі, а також обладнання і оздоблення.

Дещо по іншому розглядає архітектурний об'єкт М.Шубенков [21, 22], як його структуровану сутність, у межах виявлених загальних принципів організації просторового формоутворення або системи дискретно-просторових елементів, що поєднані за певними правилами. На разі трансформації цих принципів в систему правил конструювання форми та геометричного відображення її образу, за допомогою комп'ютерних технологій цілком можливе переведення їх у конкретні засоби формотворення.

Наприкінці ХХ ст. архітектуру почали розглядати не як сталий та однозначно визначений, вид творчої діяльності, а як той, що динамічно розвивається. До неї почали залучати ідеї невизначених, нерівноважних, відкритих синергетичних систем. У зв'язку з універсалізацією та динамізацією творення архітектурного середовища, сутність поняття архітектурної структури значно поглибилось. Багато методик проектування розглядають архітектурні об'єкти як «відкриті структури», тобто ті, що можуть розвиватися невизначеним чином.

Яскравим прикладом може слугувати архітектурна фірма BIG (Bjarke Ingels Group) [23], яка інтегрувала в єдиній оригінальній методиці інформаційні технології, можливості програм альтернативної реальності і відеоігор, таких як Minecraft, «Worldcraft», а також контекстний аналіз, варіативне параметричне проектування та ін. Головною метою даної методики є поєднання в проекті екологічності, зручності і рентабельності, які задовольняли б усі програмні вимоги девелоперів, інвесторів, політиків, архітекторів, інженерів, підрядників, будівельників, громадськості задля знайдення нетривіальних, а також прийнятних рішень для усіх учасників процесу творення «прагматично утопічної архітектури».

Варто згадати методику сценарного проектування архітектурної фірми MVRDV [24], що була заснована на принципах інтегративності, неоднозначності, інтерактивності та відкритості. Вона ґрунтується на всебічному вивченні і аналізі контекстних обмежень (соціально-культурних, економічних, екологічних та ін.), зборі та обробці значної кількості статистичних даних, проведенні, за допомогою програмного забезпечення, аналітичного її оцінювання, а також установа всіх можливих корисних

зав'язків, з подальшою оптимізацією прийнятих рішень в залежності від умов і вимог замовника. На підставі чого моделюються можливі сценарії використання і функціонування архітектурного об'єкту у майбутньому. Такий метод є доволі ефективним у експериментальному проектуванні, яке випереджає поточні запити у створенні новаторської архітектури, для найбільш інтенсивного та ефективного використання міського простору, який поєднують всю різноманітність можливо-функціональних проявів.

Не зайвим буде також зупинитися на параметричних методиках, що ефективно використовуються у творенні архітектурних об'єктів. Вони є доволі затребуваними, бо за їх допомогою можна контролювано використовувати, «запозичені» у органічних структур, безліч комбінацій, які значно розширюють палітру формоутворення. Сутність таких методів полягає у виявленні параметрів, що можуть впливати на формування архітектурних структур у сенсі знаходження нових можливостей та потенційних властивостей здобутих за їх допомогою [25, 26, 27]. Для цього використовуються різні сучасні наукові методи, а саме: - L-систем [28], воксельної геометрії [29], аттракторів, фрактальної геометрії, контекстуального проектування, а ще деякі ін.

Компанія Greg Lynn FORM [30] винайшла засіб, який побудовано на розрахунках, складних програмах моделювання та новітніх технологіях виробництва у творенні будівель, «що по своїй сутності просто оточують собою простір, найкращим можливим чином». Яскравим прикладом є створений на комп'ютері, так званім «blob-modelling», образ «краплини» («blobs»), яка емітує динамічний простір, що безпосередньо утворює форму будівлі. Відповідно до функціональних вимог, форма може динамічно змінюватися, що є основою формування загальної поверхні будівлі. Проектні компанії Theverymany [31] та Biothing [32] застосовують алгоритмічну інфраструктуру проектування для досягнення тісного зв'язку між архітектором та середовищем з метою створення різноманітних архітектурних форм.

Перелічені течії та ідеї поєднує різноманітні погляди на динаміку змін структури архітектурного об'єкту у часі, а саме: процесів людської життєдіяльності, а також органічних структур, які можна спостерігати у природньому середовищі. Джерелом натхнення при цьому є змінюваність та неповторність життя людини у усіх її проявах. У формуванні підходів, інтуїтивно, чи керуючись сучасними науковими гіпотезами та парадигмами, дослідники-архітектори прагнуть до створення середовища, яке б не обмежувало користувача, а навпаки пропонувало широке коло можливих сценаріїв у парадигмі розвитку людської діяльності. Незважаючи на те, що методи та засоби формування такого середовища значно відрізняються, основні ідеї, висловлені у різні часи та в різних країнах, поєднує занепокоєння

жорсткістю та обмеженістю, що пропонує функціональний підхід, у супереч прагнення творити динамічне, гуманне, чутливе до змін середовище. В основі такого середовища має бути відповідна структура, яка буде сформована з урахуванням еволюційної складової та можливості до змінення. Це є особливо важливим для БЖ, оскільки його функціонування є тісно пов'язаним із повсякденною діяльністю суспільства та часто-густо потребує змінення.

Не зайвим буде також зупинитися на так званих соціально-орієнтованих методиках проектування переважно міського житла, які розроблені вітчизняними науковцями. В основу цих підходів закладена ідея соціального компоненту у проектуванні БЖ, що є визначальною і, навіть, основною для формування моделей комфортного міського середовища.

Так К. В. Кияненко [33] запропонував моделі взаємодії мешканців, замовників, власників, інвесторів та архітекторів, а також визначені особливості проектування п'яти типів сучасного житла, а саме: уніфіковано-соціального для анонімного малозабезпеченого замовника; масово-комерційного та спеціалізованого; ексклюзивно-комерційного для конкретних представників еліти чи приватно-індивідуальних клієнтів, а також житла для мало- та середньо-забезпечених спільнот, що згуртовані довготривалим проживанням на спільній території та «житла соціального експерименту», де портрет його власника визначено програмою концептуального чи експериментального проектування. Запропонована типологія житла, може бути покладена як основа для проектування БЖ у сучасних соціально-економічних умовах України.

Г.Д. Яблонська [34] пропонує у проектуванні БЖ за для збільшення варіативності його типології, комбінувати прийомами розміщення в структурі будівлі житлових чарунок, що формуються у залежності від різних видів і форм проживання, демографічної ситуації, складу сім'ї чи індивідуальних потреб мешканців, а також «контексту» оточуючого середовища. Даний метод сприяє урізноманітненню об'ємно-просторових і фасадних рішень та збільшенню номенклатурного вибору типів квартир для задоволення потреб потенційних мешканців.

І.П. Гнесь [35] вказує на певну обмеженість існуючої типології сімей у зв'язку із її розвитком та появою нових «соціально типологічних прошарків» в Україні. В основу методики проектування БЖ її автором закладена диференціація споживачів на мешканців відповідного матеріального статку, а саме, тих, хто бажає і має змогу жити у центрі міста або надає перевагу приміській зоні; дотримуються традиційно-звичного житлоулаштування чи екологічності існування, а також сімей, що живуть «на позику», орендують

житло чи віднесені до маломобільних груп населення, малозабезпечених співвітчизників, і в решті решт, мігрантів.

Зважаючи на вище розглянуте та проведений аналіз деяких аспектів «методико–творення», слід визнати цей вид науково – дослідницької діяльності по удосконаленню проектування доволі розповсюдженим явищем. Саме тим, яке дозволяє творцям своєчасно занурюватись у глибинні причини проблем на разі їх виникнення на різних рівнях розробки і реалізації інвестиційно – комерційних проектів. Принаймні, у сфері будівництва на стадіях перетворення інвестиційно-замовничих намірів на архітектурно-інвестиційне їх втілення. При цьому також не зайвим буде апріорі визнати, що у сучасній Україні привнесені із зовні світові методики творення поки що мають доволі локальне застосування, лише серед найбільш «продвинутих» фахівців з дизайну, архітектури та інших сфер матеріалізації майбутнього.

Для більшості архітекторів проектування об'єктів нерухомості в цілому і БЖ зокрема, базується на основі дещо адаптованих методик із радянського минулого та тих, про які попередньо йшла мова. Звичайно інерційне використання успадкованого мало чим сприяє розвитку сучасної архітектури. Тим більш, що перехід до ринкових відносин у новітній історії розвитку країни потребує багато того, чого навіть не існувало чверть століття тому. Ще й додає проблем десятилітня криза, яка роз'їдає міжособистісні взаємовідносини, як у суспільстві у цілому, так сферах творення архітектурно – інвестиційного бізнесу, зокрема. Криза, яка «перекручує» проектування розстановкою нових пріоритетів, як у самій системі проектування, так і у навколопроектному просторі, а також із середини корпоративно–колегіальній співучасті. Тим більш, що сучасне проектування все більш нагадує якусь політичну гру, або бойове між суб'єктне протистояння, де архітектору відведена роль «об'єкту для маніпулювання». Потрібен вихід із глухого кута, в якому опинилась вітчизняна архітектура. Себто конче необхідне впровадження певних заходів і новацій, що здатні реформувати її творення, а також застосування дієвих засобів і методів протистояння своєрідним реаліям пострадянських нашарувань. Але зробити це одним помахом «чарівної палиці» не вийде, бо процес підлаштування проектування, при найме БЖ, під корпоративне задовільнення замовницько–інвестиційного блоку з урахуванням адміністративно–муніципальних інтересів в контексті загальнодержавної зарегульованості сфери творення нерухомості, зайшов занадто далеко. Настільки, що перейшов точку біфуркації і продовжує прискореним темпом рухатись до повної деградації містобудування. У будь якому разі, цей рух необхідно : - по перше – загальмувати, а по друге зупинити. Лише після цього спробувати рухатись у зворотному напрямку до попередньо пройденої точки

неповернення. Себто, вийти або повернутися на стратегічний рубіж, з якого розпочати наново відбудову архітектурного проектування, але вже у кращих традиціях, що притаманні цивілізованому світу. Теоретично, здійснення подібного маневру цілком можливо, але із практичної точки зору не слід очікувати швидкої реанімації. Бо на практиці виконання даного маневру очікує багатовекторний супротив та інерційна протидія. Саме протидія тих, хто звик нехтувати законами, не бачить вигоди від реформування, або не прагне щось змінювати. Безумовно, для переформатування знадобиться певний час і не аби які зусилля, навіть на разі державно–політичної волі, щодо змін на краще. Себто, темпоральне не визначений період, якимось чином необхідно буде багато негативного ще пережити. Але за умови підтримання визнаних авторитетів, які поки що затребувані на ринку архітектурного творення, а також професійно підготовленої молоді, яка поки ще не звиклась з конформізмом, так би мовити, досвідчених колег у проектуванні. Підтримати розробкою вітчизняно-орієнтованої методики удосконалення процесів проектування. При наймі на стратегічному і тактичних рівнях динамічного подолання перешкод на шляху від зародження - архітектурно–інвестиційного задуму, до автентичної його матеріалізації в об'єктах сучасної архітектури. На кшталт методики проектування БЖ, використання якої на вітчизняному ринку творення і реалізації нерухомості буде затребувана багатьма суб'єктами містобудування. Тієї методики, що не буде суперечити використанню інших доречних іноземних аналогів, у трансформованому під вітчизняні реалії вигляді, але лише сприяти процесам проектування БЖ в Україні. При найме на її перехідному етапі до всесвітнього «клубу архітектурного творення» ліберально-демократичного майбутнього, за ради задовольняння купівельно–спроможного попиту на житло.

Література:

1. Маслоу А. Мотивация и личность. Пер. А. М. Татлыбаевой.—К.: Psylib, 2004
2. Яблонська Г.Д. Життєздатність і різноманітність житла / Г.Д. Яблонська // Сучасні проблеми архітектури та містобудування: Наук.-техн. збірник / Відпов. Ред. М.М. Дьомін.- К.: КНУБА, 2009.-Вип.22.-С.456-463.
3. Яблонская А.Д. Развитие общества и разнообразие жилья / А.Д. Яблонская // Містобудування та територіальне планування: Наук.-техн.збірник / відпов. Ред. М.М. Осетрін.-К.:КНУБА, 2009.-Вип.35.-С.497-502.
4. Шаллоуей, Алан, Тротт, Джейм, Р. Шаблоны проектирования. Новый подход к объектно-ориентированному анализу и проектированию: Пер. с англ. —М.: Издательский дом «Вильямс», 2002. —288 с.
5. Джонс Дж. К. Инженерное и художественное проектирование. Современные методы проектного анализа. / Дж. К. Джонс // Пер. с англ. Т.П. Бурмистровой и И.В. Фриденберга. Под ред. В.Ф. Венды и В.М. Мунипова изд. Мир, М., 1976, 374 с., илл.
6. Luchman J., An approach to the management of design, Operat. Res. Quart., 18, No 4 (1967)

7. Matchett E., Briggs A. . Practical design based on method (fundamental design method). The design method, Gregory S. (ed), Butterworths, Loadon, 1966.
8. Matchett E., FDM - A means of controlled thinking and personal growth. Proc. of the State Conf. of Designers, Czechoslovakia, Scr. and Techn. Soc, Prague, 1967.
9. Саркисов С.К. Основы архитектурной эвристики: Учебник / С.К. Саркисов. – М.: Архитектура-С, 2004. – 352 с. : ил.
10. Бир Ст. Кибернетика и менеджмент / Стаффорд Бир; пер. англ. В. Алтаев. - М.: КомКнига, 2011. - 280 с.
11. Бир Стаффорд Мозг фирмы / Стаффорд Бир; пер. англ. М.М. Лопухина - М.: Радио и связь, 1993. - 416с.
12. Бархин Б.Г. Методика архитектурного проектирования в системе архитектурного образования: уч.-метод. пособие для архит. вузов и факультетов. - М.: Стройиздат, 1969
13. Alexander C.A Pattern Language: Towns, Buildings, Construction / Christopher Alexander, Sara Ishikawa, Murray Silverstein.– USA: Oxford University Press, 1977. – 1171 p.
14. Alexander C. Notes of the Synthesis of form.//Harvard University Press.– Cambridge, Massachusetts and London, England. – 1964 – 224 p.
15. Ежов В.И. Архитектура общественных зданий и комплексов / В.И. Ежов, С.В. Ежов, Д.В. Ежов; Под общ. ред. д-ра архит., проф. В. И. Ежова. – К. : ВИСТКА, 2006. – 380 с. : ил.
16. Абызов В.А. Архитектура общественных зданий с гибкой планировкой / В.А. Абызов, В.В. Куцевич. – К. : Будивэльник, 1990. – 112 с. : ил.
17. Слепцов О.С. Архитектура цивільних будівель на основі відкритих збірних конструктивних систем: автореф. дис. ... д-ра арх.: спец. 18.00.02 / Слепцов Олег Семенович, КНУБА. – К., 1999. – 35 с.
18. Team 10. INTRODUCTION, MEETINGS [Электронный ресурс] / Режим доступа : <http://www.team10online.org> (дата звернення 23.10.2015). – Назва з екрану.
19. Herman Hertzberger Lessons for students in Architecture //010 Publishers. - Rotterdam. - 2009. - 272p.
20. Habraken N.J. Supports: An Alternative to Mass Housing London: Architectural Press, 1972.
21. Шубенков М.В. Структура архитектурного пространства: автореф. дис. ... д-ра арх.: спец. 18.00.01 / Шубенков Михаил Валерьевич, Московский архитектурный институт (Государственная академия). – М. : 2006. – 53 с.
22. Шубенков М.В. Структурные закономерности архитектурного формообразования: Учеб.пособие / М.В. Шубенков. – М.: «Архитектура-С», 2006. – 320 с. : ил.
23. Vjarke Ingels Group [Электронный ресурс] / Режим доступа: <https://www.big.dk> (дата звернення 23.10.2015). – Назва з екрану.
24. MVRDV. Design Philosophy [Электронный ресурс] / Режим доступа: http://www.mvrdv.nl/en/about/Design_Philosophy (дата звернення 23.10.2015). – Назва з екрану.
25. Davis D. A History of Parametric. 6 August 2013. [Электронный ресурс] / Режим доступа : <http://www.danieldavis.com/a-history-of-parametric/> (дата звернення 23.10.2015). – Назва з екрану.
26. Terzidis K. Algorithmic Architecture//Architectural Press. – Oxford. – 2006. – 160 p.
27. Thompson D. W. On Growth and Form. // Cambridge University Press. – United Kingdom. – 2014. – 346 p.
28. Hansmeyer M. Computation Architecture. L-Systems [Электронный ресурс] / Режим доступа : <http://www.michael-hansmeyer.com/projects/l-systems.html?screenSize=1&color=1> (дата звернення 23.10.2015).–Назва з екрану.

29. Hansmeyer M. Computation Architecture. Voxels [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.michael-hansmeyer.com/projects/voxels.html?screenSize=1&color=1> (дата звернення 23.10.2015). – Назва з екрану.
30. Greg Lynn Form [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://glform.com/> (дата звернення 23.10.2015). – Назва з екрану.
31. Theverymany [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://theverymany.com> (дата звернення 23.10.2015). – Назва з екрану.
32. Biothing [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.biothing.org> (дата звернення 23.10.2015). – Назва з екрану.
33. Кияненко К.В. Архитектура и социальное моделирование жилища. Дис...д-ра арх-ры: 18.00.02. - Вологда: РГБ, 2006 (из фондов Российской государственной библиотеки)
34. Яблонская А.Д. Формирование жилых структур под действием эндогенных и экзогенных факторов. Социально-пространственная тектоника / А.Д. Яблонская //Современные проблемы архитектуры и градостроительство: науч.-тех. сб-к / Ответ. За ред. Н.Н. Демин. – К., КНУБА, 2013. – Вып. 32.–с. 523- 532.
35. Гнесь І.П. Формування архітектурно-типологічної структури сучасного міського житла в Україні: автореф. дис. ... д-ра архітектури: 18.00.02 / І.П. Гнесь; Нац. ун-т "Львів. політехніка". – Л., 2014. – 43 с.

к. арх. Кныш В.И.

к. арх., профессор Яблонская А.Д.,

Киевский национальный университет строительства и архитектуры

МЕТОДИЧЕСКОЕ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ПРОЕКТИРОВАНИЯ, КАК СТРАТЕГИЧЕСКИ-ТАКТИЧЕСКИЙ СПОСОБ МАТЕРИАЛИЗАЦИИ АРХИТЕКТУРЫ.

В статье рассматриваются проблемы и задачи, которые возникают при создании архитектурных объектов, в том числе, многоквартирного жилья, для решения которых необходима разработка стратегии архитектурного проектирования в целом, и так же усовершенствование тактических действий на практике, для ее реализации в современных реалиях Украины. Приведен анализ ряда современных методик организации и проектирования, использование которых могут усовершенствовать архитектурные решения и вывести украинскую архитектуру на уровень развитых стран мира.

Ключевые слова: Инвестиционно-архитектурные проекты, пирамида базовых потребностей, алгоритмы архитектурного проектирования, стратегия и тактики создания архитектурных объектов, методика AIDA, фундаментальный метод проектирования, эвристические методы, универсальные модели управления, метод шаблонов, гибкая архитектурно-строительная система, динамично-пространственная структура гражданского здания, структуралистский подход, сценарный подход, архитектурные объекты как «открытые структуры»,

«прагматически–утопическая архитектура», параметрические методики, динамическая среда, соучастие жителей.

Candidate of architecture (Ph.d.) Knysh Valerii,
Kyiv National University of Construction and Architecture.
Candidate of architecture (Ph.d.), Professor Yablonska Hanna,
Kyiv National University of Construction and Architecture.

METHODICAL IMPROVEMENT OF DESIGN AS A STRATEGIC- TACTICAL WAY OF MATERIALIZING ARCHITECTURE

The article deals with the problems and tasks that arise when **designing** architectural objects, including multi-apartment housing. The question is raised about the need to develop an architectural design strategy, to improve tactical methods for realization in modern conditions of Ukraine. A number of modern methods of organization and design have been analyzed. Their use can make management and development of architectural projects more effective and lead Ukrainian architecture to the level of the developed countries of the world.

Keywords: investment-architectural projects, pyramid of basic needs, algorithms of architectural design, strategy and tactics of creating architectural objects, methods AIDA, the fundamental method of design, heuristic methods, universal management models, method of patterns, flexible architectural and construction system, dynamic-spatial structure of a civil building, structuralism approach, scenario approach, architectural objects as "open structures", "pragmatic-utopian architecture", parametric methods, dynamic environment, participation of residents.